הַלְּכוֹת תְּפִּלִין סִימָן לֹב

הַכְּתוּבָה בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא וְהָיָה אָם שָׁמֹעַ שֶׁיַצֵשֶׁנָּה סְתוּמָה, (קני) וְאָם שִׁנָּה (ני) פָּסוּל: (קנח) וְיֵשׁ מַכְשִׁירִים ^(קנם) בְּכֻלֶּם פְּתוּחוֹת, (מהר״ם פאדר״ה סימן עו בשם אורחות חיים ובית יוסך בשם העיטור) ^(קם) וּבְמְדִינוֹת אֵלוּ ^(קסא) נוֹהְגִים אַף פָּרְשַׁת וְהָיָה אָס שָׁמִעַ בְּרֹאשׁ הַשִּׁיטָה כִּשְׁאָר הַפָּרְשִׁיוֹת. אֹוְלָבֵן נָהֲגוּ שֻׁפָּרָשַׁת ^(ע) קַּדָּשׁ לִּי וְהָיָה כִּי יִבְאַךְּ

שערי תשובה

ַפַּתב, אָם כַּתב אֱלֹהֶתוּ בָּלֹא יוֹ״ד מַתַּר לְתָלוֹת היוֹ״ד מֵאחר שֶׁאֵתָה מָהשֵׁם עצמוֹ, אָם כֵּן כָּל שֶׁבֵּן אָם יָצָא הנִּטְפָּל לשֵׁם חוּץ לשִׁיטָה דְּכָשֵׁר. וְהֹנָּאוֹן מהְר״ר יִצְּחָק אָב״ד דְק״ק פּוֹזְנֶא הוֹרֶה לְמָּחֹק בְּסֵפֶר תּוֹרָה כָּל השורות הָעֶלְיוֹנוֹת וְלְמְשֹׁרָ אוֹתֶם שֶׁיִהְיוּ שׁרוֹת עם השׁם, מֵאחר רָאֶפְשָׁר לְתקוֹנֵי לֹא מָקְרֵי דִיעִבד, אָבֶל אָם יֵשׁ שׁם בּשִׁיטוֹת הָעֶלְיתֹת שָׁאֶסוּר לְמֶּחְקוֹ כָּשֵׁר בְּדִיעָבד, עד כָּאן לְשׁוֹן המֶגֵן אבְרָהֶם, וְהוּא הדִין נמֵי בתפלין דאסור למחקר משום דהני שלא בסדרן בשר בדיעבד. המחבר הלכה ברורה טָעָה שָׁנִיאָה גִּזוֹלֶה בָּמָה שֲׁכָּחַב וֹאִנִי חָמֵה הָרֵי הָוַי שָׁלֹא בְּסִדְּרֶן, עוֵן שָׁם סָעִיף קָטֶן מא. וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף בְּיוֹרָה רֵעָה סִימֶּן רעו שֶׁהַבִיא מְשׁוּבת הֶרַמְב״ם וְכָתב בָּה בּלֶשוֹן הוָה, על סֵפֶר חּוֹרֶה שֶׁנְמָצֶא בָה השֵׁם כָּתוּב קַצֶּתוֹ חוֹךְ השִׁיטָה וּקְצֶתוֹ חוּץ לשִׁיטָה, הָרָאוּי אָצָלִי לְהֹחְלִיף אוֹתָה הֹיְרִיעָה וּלְגָנְוָה וָאחר חְלּוּפָה יִקְרָאוּ בָּה בְּצְבוּר לְכֹּתְּחְלֶּה עד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, נָרְאָה דְּסְבִירָא לֵה לְהרִמְבִ״ם דְּפֶסוּל אָפָלוּ בְּדִיעִבד. וְהִמְּחבֵּר יד אהָרֹן הָאֶרִיהָ וְהָעֶעֶלָה דִּלְעִנְין מִּעְשָׂה אִין וְלאוּ וְרָפְּיֶא בְּוָדֵה. וְעֵיֵן בְּתְשׁוּבת גִּנִת וְרָדִים חֵלֶק אֹרח חיִים כְּלֶל ב סִימֶן כט. וּבְסֵפֶר מִשְׁנָה לְמֶלֶךְ בְּפֶּרֶק ה מֵהֹלְכוֹת תִּפְּלִין: (עג) פָּסוּל. עיֵן ש״ז מה שַּמִישֵׁב דעת הַרמִב״ם מְפַּרֵק הקוֹמֵץ וְהוֹכִיח דּאָפְלוּ בְּדִיעָבד בַּעֵי סְתוּמֵה. וּרְבָרָיו הַמָּה קְצָת מְגַמְנָּמִים, אֲבָל תּכֶּן רְבָרָיו הוּא רְּלְמָא האי רְּאֵץ מוֹרִירִץ הָא מוֹרִירִין עוֹשִּׂין קַאֵי אתִפִּלִּין, אֶלָּא ווּאי וְּבְתִפְלִּין נְמֵי פָּסוּל בְּסְתוּחוֹת. וְאֵינוֹ נְרְאֶה לְפִי עָנִיוּת הּעָתִי, הָאָם כֵּן בְּאִירָךְ מקשׁן גמֵי נֵימָא הָכִי דְּמקשׁה בְּסָמוּךְ הָא מוֹרִירִין עוֹשִין וְהַא בַּעֵי שַׁרְטוּט, וְאִי לְפִי דּעָתוֹ מה קַשֶּה לֵה, הָלֹא הַרְמִב״ם פַּסק בְּפֶרֵק ז רָהַפֶּר תּוֹרָה בָּעֵי שָּׁרְטוּט וְאָם כֵּן גַימָא גַמֵּי וְיַטְעָמָא דְּאֵין מוֹרִידִין קַאֵי אַפַּפֶּר תּוֹרָה, אֶלָא ווּדאי צַרִיךְ לוֹמר דְּלֹא סְבִירָא לֵהּ לְתלְמוּדָא האי סְבַרָא דְּאָם כֵּן לָמָה לֵה לְמִתְנֵי ּבְּלָל תִּפְלִין, אָם בֵּן יֵשׁ לוֹמֹר הָכָא נְמֵי הָאִי קָאֵי אתִפְלִין לְחוּדֵה לָמָה לֵה לְמִתְנֵי פַלל סַפֶּר תּוֹרָה, וְכַךְ הוּא הוֹכַחָה הלֵּימָא מְסַיֶע. וּבַזָה יְתֹרץ רְשִׁ״י שׁם בַּמה שַׁכַּתב בְּדָבוּר המִתְּחִיל הָכָא סְתוּמוֹת, בְּסֵפֶּר תּוֹרָה, הָכָא פְּתוּחוֹת בִּמְזוּזָה כוּ׳, לָמָה נָקט בָּרָאשׁוֹנָה בְּסֵפֶר תּוֹרָה וְלֹא נָקט תְּפִלִּין, אֶלָא ווּאי דְּבִתְפִלִּין יֵשׁ לוֹמר דְּפְתוּחוֹת בָּשֵׁר בְּדִיעָבד וְלֹא קַשְׁיָא מִתְּפִלְּין רק הַקְשְׁיָא הוּא מִפֶּפֶר תוֹרָה לָמָה נָקט. גם בשָרְטוּט בַּתב רשִ״י וּבְתָפִלִּץ לֹא בַעֵי שִׁרְטוּט, נַקְט נְמֵי רשִ״י תִּפְלִּין לְחוּד לְהוֹרוֹת רָקְשְׁיָא הוּא לָמָה נָקט תְּפִּלִּין, וְדוֹ״ק: (עג) קְדָּשׁ. אָכָאַר לְפָנֶיךְ מְקוֹר המחלקֵת למען יתפַבר. פָּבָר זָכרְנוּ שֶׁצָּרִיךְ לעשוֹת שָׁלשׁ פָּרָשִׁיוֹת דְּהִיְנוּ קְדֶשׁ וְהָיָה כִּי יְבְאְךּ שָׁמע פָּתוּחָה, וְהפָּרָשָׁה רְבִיגִית שֶׁהִיא וְהָיָה אָם שָׁמע סְתוּמָה, רק שֶׁיֵשׁ מחְלֹקֶת

ּס פֶּסוּל. עיַן באַר הַיטַב. רְעיַן בְּיד אֶפְרִיִם וּבְשׁוּ״ת בֵּית אֶפְרִיִם חַלֶּק אֹרַח חוִים סִימֶן ב בָּבָאוֹר דָבְרִי הט״ז בָּזָה, וְעיֵן בְּמָגֵן אבְרָהָם סָעִיף קָטֶן מֹח שַׁמֹּה שֵׁכָּתב וּבְדִיעָבד אָם עשָׂאָה סְתוּמָה כָּשֶׁר הוּא טָעוּת סוֹפֶר, וְצֶרִיף לוֹמר, אָם עַשָּׂאָה פְּתוּחָה, וּכְמוֹ שֵׁכֶּתב בִּיּד אָפְרוִם שַׁצֶּרִיהְ לִהְיוֹת לִנֶּם, וְשׁיֶּהְ לְנָּים חֵבוֹת וְכָתב הבַ״ח, וְהוּא נִמְשֶׁהְ לְתֵרוּצוֹ הְלְפִי שַבְּסְתוּמֶה זֶשׁ מַחְלֹקֶת לְכֶךְ נָהָגוּ בִּפְתוּתָה, וְאָם עֵשָׂה פְּתוּתָה בְּדִיעַבַד כָּשֵׁר אף לְהרְמְבַ״ם, פַמר שַׁכַּתב בָּתשׁוּבת אָדֹנִי אָבִי זְקָנִי מהַר״ם מְפַּאַדְוַ״ה, וְכַן הוּא בַאֲמֵת בִּדֹרְכֵי משׁה ָסָעִיף קָטֶן י בְּשֵׁם מַהְרִ״מ דְּיֵשׁ לוֹמר מה שֶׁבֶּחב הֶרְמְבִ״ם וְאָם שָׁנָה פָּסוּל אַסַפֶּר תּוֹרָה קאי, וְעיַן שָׁם, וָאָם יִרְצוּ לִעשׁוֹת סְתוּמֶה גם כֵּן נִפְלְגוּ בִּפְלַגָּהָא דְּרַבְּרָתָא וְלָכֵן נָהְגוּ בְּפָתוּתָה וְשָׁגִּם על כֶּל פָנִים בְּדִיעִבד כָּשֵׁר. וְעֵיֵן בְּט״ז שֶׁמֵבִיא שֶׁם דְּבְרֵי מֹהְר״ם מְפּאדְּדֶ״ה וְהִוֹפִיר בְּדֹרְכֵי מֹשֶׁה וְעֹדֵן בִּפְּרִי מְגָּדִים שֶׁעֶמֹּד על דִּבְרֵי הֹמֶגֹן אבְרָהֶם בָּזֶה דְּמֹאי קא משָׁמע לֶן, וְעֵיֵן בְמַּחְצִית השֶׁקֶל שֶׁפֶּרֶשׁ בִּפְשׁוּטוֹ. אָבֶל המְעֵיֵן בְּדִּרְכֵי משָׁה יָרָאָה שֶׁכּוְּנת המגן אברהם כמו שפתבתי. ועין בגנת ורדים כלל ב סימן ג וסימן ד שנחלקו בזה רַפָּרָשׁת וְדָיָה אָם שָׁמֹע שַׁהִיא עשׁוּיָה פָּתוּחָה וְהוְנוּ, לְפִי מְנָהָנֶם בָּהבֵּית יוֹסֵף עיַן שֶׁם: ס קרֶש. עיַן באַר הַיטֵב (מה שֶׁבֶּתב שֶׁאֵין לעשוֹת בְשָׁבִיל זָה שְׁנֵי ווֹגוֹת הְּפְלִּין, וְעיַן מה שׁבֶּתבְנוּ לְקמֶן סָעִיף קָטֶן כח) וּמה שׁבָּתב באַר הֵיטֵב לְעִנִין תְּפָלִין דְּרבֵנוּ תָּם, וְעֵיֵן בְּתְשׁוּבת נוֹדֶע בִּיהוּדֶה מִהְדּוּרֶא חִנְיָנֶא סִימָן ה שֶׁכֶּתב גם כֵּן שֶׁלֹא יְשׁנֶּה בִּתְּפְלִּין שֶׁל רבַנו תָּם פֶּרֶשׁת שָׁמע כְּלֶל, וְיתְחִיל מֵרֹאשׁ שִׁיטָה בֵּיוֶן שָׁצֶּרִיךְּ לְהנִיח חֶלֶק פֶּרֶשׁת וְהֶיֶה אָם שָׁמֹע עד אחר כְּתִיבת שְׁמע, אָם כֵּן בִּשְׁעת כְּתִיבת שְׁמע נָכֶּר תַּכֶּף שֶׁאֵין סְמוּכוֹת בחוֹרָה וְאֵין כָּאן מָקוֹם לִטְעוֹת, עדֵן שֶׁם. וְעדֵן בְאֵלָיָה רבָה שֶׁכָּתב גם כַּן דְבִתְפִלִּין שֶׁל רבֵנוּ חֶם יְעַשֶּׁה כָּלֶם פְתוּחוֹת רָאף שָׁכּוֹתֵב שְׁמע אחר וְהָיֶה אָם שָׁמֹע*) מִכֶּל מֶקוֹם ינִיח בְּשִׁעוּר מֵשׁע אוֹתִיוֹת אחר על הָאֶרֶץ. וְעֵיֵן בַמְּשׁוּבת רְשׁ״ל, וְהַמְּשׁוּבָה מֵמְּהְרְ״י שְׁוִיצִין הוא בעל המְחבֵר נְחָלֶה לִיהוֹשֻע תְּנְפַס בְּתְשׁוּבוֹתֶיוֹ סִימָן א. וְכֶתב בְּשׁוּ״ת חֶכֶם צְבִי סִימֶן נט, דְּלְפִי מָנָהג הָאשִׁבָּנוְים עַכְשֵׁר שֵׁבּוֹתְבִין שֶׁלשׁ פְּתַּרְחוֹת רָאשׁוֹנוֹת שֵׁיְהִיוּ פְּתַרְחוֹת לְכַלֵּי עֶלְמֶא וְהֶרָבִיעִית פְּתוּחָה לְהרֹא״שׁ, לֵיכֶּא חְששׁ זָה שֶׁהתְּפְלִין שֶבְרֹאשׁוֹ וְהֹפֵּפֶּר חּוֹרֶה שעולה לקרות סתרי אהגדי, הדוקא בראשונות פגון קדש והיה פי יבאר שהם סמוכות שנך הך חששא מה שאין כן בשמע הייה אם שמע שאינם סמוכות, רגם ההאיזנא כל ספרי תורה שלנו הם עשויים בפתוחות וסתומות על פי דעת הרמב״ם עון שם, ודבריו שם תמוהים מה שַכָּתב וָאִי בָעִית לָמֶחשׁ לְסָבֶרת מהָרְ״י דִילִאוֹן מה לִי כָּתוּבָה על דעת הֶרמָב״ם אוֹ הרֹא״שׁ לְדְבֶרֶי כַּעָּם התִּפְלִין הַפֶּךָ הפַפֶּר תּוֹרֶה, שָׁבַפְּפֶר תּוֹרֶה סְתוּמֶה וּבפֶּרֶשֶׁה פָּתוּחָה, עיַן שָׁם. וְדָה תַּימָא דְּבִשְׁלֶמָא לְפִי מִנְהג מְדִינוֹת אֵלוּ שֶׁכָּתב הרמָ״א שֶׁעוֹשִׂין גם הָרְבִיעִית פָּתוּחָה אלְבָּא דְּכְלֵי עֶלְמָא שׁפִיר, מה שֵׁאֵין כֵּן לְפִי מה שַׁבֶּתב שֶׁם מְנָהג ָהָאשְׁכְּנוִים שֶׁהֶרְבִיעִית פְּתוּחָה לְהרֹא״שׁ, וְאָם כֵּן זֶה כּמִנְהָג שֶׁבֶּתב הבֵית יוֹסֵף שֶׁמּתְחִילִין

בְּאָמָצע שִׁיטָה וְהִיא סְתוּמָה לָהרֹמָב״ם, וְאוֹף על גב דְּלָהרֹא״שׁ פְתּוֹתָה הָיא בָעל פֶרְחֶךְ עָבְיִינֶן הָכִי. וְאִם כֵּן הָעוֹלֶה לְפַפֶּר תּוֹרֶה שָׁפְתוּבָה על דעת הר״מ אֵיז ְחְשֹׁשׁ פְּלֶל שֲׁהפְתוּחָה שַבְּרָהָה אִם שָׁמֹע הָיא סְתּוּמָה לְהרמָב״ם הוא שָׁיָה עִם הפָרָשָׁה שַׁבּפֶּבֶר תּוֹרָה. גם תְּמֵהנִי על מה שָׁבָּחב שָׁם, וְבָּתְבוּ הָאַחְרתִים דְּטִעְמָם מְשׁוּם שֶׁלֹא אֶפְשֶׁר לֹעֲשׁוֹת סתומה לָבֶלָי עָלָמֶא לָכֵן בַּחָרוּ לִצְשׁתְּה פּרִי, וְהִמְעֵין יִתְאָה שָׁהּמָגן אַבְרָהָם בָּתב בֵּן על המִנְיָג שָׁבֶּתב רְמֶ״א שְׁבֹּוּע בְּפָתוּחוֹת הְּהִיְנוּ, שְׁמִתְחִילִין וְתָיָה אִם שְׁמֹע מֵּרֹאש

בַּאוֹר הַלְּכָה

לְעִנְיַן תְּפִּלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְאָם כֵּן לְפִּי דִּבְרֵיהֶם אֲפִּלֹוּ אָם הִתְחִיל רֹאשׁ כָּל פָּרָשָׁה בְּאֶמְצַע שִׁיטָה כָּשֵׁר, אַף דִּבְעַלְמָא הִיא סְתוּמָה לְהַרַמְבַ״ם. אֲבָל לְפִּי דְּבָרֵי הַפָּרִי מְגָדִים בְּאֲשֶׁל אַבְרָהָם אוֹת מט, עַיַּן שָׁם, אֶפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהַחִמִיר בָּזֵה אַפְּלוּ בִּדִיעַכַד, דַּהַלֹא עַל יִדֵי זֵה בָאוֹתוֹ קַלָּף גוּפָא נְכָּר שָׁהִיא סְתוּמָה, וּמַה לָּנוּ לִקְלַף בָּּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת לָה, אַדְּ אִם לֹא הִנִּיהַ חָלָק הַשַּע אוֹתִיּוֹת בִסוֹף כַל פַּרַשַה בִתְפַלִּין שֵל רֹאשׁ, גָרְאָה לִי פַּשׁוּט דְּיֵשׁ לָהָקֵל בָזֶה כִּסְתִּימֵת שְׁאָרֵי אַתְּרוֹגִים, אַף דְגַם בָּזֶה מְפַּקְבֵּק הַבְּּרִי מְגָּדִים

מִשְׁנָה בְּרוּרָה יְבֹצֵר לְקַמֵּה. וּפָּרָשַת קַדֶּשׁ, צַּף דְּבַתּוֹרָה הִיא פְּתוּחָה מֵחַמַת שֶׁהוּא ַמַפְּסִיק בְּרָוַת תַשַע אוֹתִיוֹת בַּשׁוּרָה הַקּוֹדֶמֶת לָה, וְכָאן אֵין שַׁיָּךְ זֶה, דְּהִיא וּהָּה פָּרָשָׁה רָאשׁוֹנָה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוַן שֶׁהִיא מַתְחִילָה בְּרָאשׁ שִׁישָה ּוְאֵין כָּתוֹב לְפָנֵיהָ כְּלוֹם הִיא נִקְרֵאת פְּתוֹתָה, דְאֵין כְּתָב אַחֵר סוֹתְמָה: (קנז) וָאָם שָׁנָה. בֵּין שֶׁצֵשָׁאָה מִפְּתוּמָה פְּתוֹתָה אוֹ מִפְּתוֹתָה סְתוּמָה: (קנח) וְיֵשׁ מַבְשִּירִין. רוֹצֶה לוֹמֵר, כּיּי בְּדִיצַבַד, וְשַׁצְמָם, שֶׁצֵּף שֶׁבַּתּוֹנָה פַּרָשָׁה וְהָיָה אָם שָׁמֹעַ הִיא סְתוּמָה, מִכָּל מָקוֹם כֵיוָן שֶׁבַּתּוֹרָה אֵינָה סמוכה כַּלַל לְפַרָשַת שָׁמֵע אֵין זֵה נַחשַב שִׁנוּי מַה שֲהַרָוַח שַבֵּינַה לְפַרְשַׁת

שַׁמַע הוא פָתוּת וְלֹא סָתוּם כְמוֹ שֶׁסָתוּם הָרָוַת שֶׁלְפְּנֶיהָ בַּתּוֹרָה, בִּיוַן שָׁבַּם בַּתּוֹרָה יַשׁ בִּינָה לְפָרָשׁת שְׁמַע שַׁבַּתּוֹרָה רָנַת הַרְבַה פָּתוּה, כּייַן שָׁבַּם בַּתּוֹרָה יַשׁ בִּינָה לְפָרָשׁת שְׁמַע שַׁבַּתּוֹרָה רָנַת הַרְבֵּה פָּתוּה, כּייִן הַסְּבִּימוּ הָאַחַרוֹנִים: 🔻 (קֹבַשׁ) בְּבַלֶּם פְתּוּחוֹת. וּלְהַפֶּךְ, אָם צָשָׁה אֵיזוֹ פָרְשֶׁה מַהַשְּׁלֹשׁ פָרְשִׁיוֹת סְתוּמָה, לְכַלֵּי עַלְמָא פָסוּל, בַּן בַּתְבוּ (מִייּ) הָאַחַרוֹנִים. עוד וריס בַּתְבוּ, דְדַוְקָא אָם עַשָּׁה לְפָרָשַׁת וְהָיָה אָם שָׁמֹעַ פָּרְשַׁת וְהַיָה אָם שָׁמֹעַ פָּרְשַׁת וְמִיָה אָם שָׁמֹעַ פָּרְשַׁת וְמִיָה אָם שָׁמֹעַ פָּרְשַׁת וְמִיָה אָם שָׁמֹעַ פָּרְשַׁת שְׁמַע, לא בַּדַף שַׁלָּה וְלֹא בַּדַּף שֶׁל פֶּרֶשׁת שְׁמֵע, דְּמִיְנוֹ שֲהָתְתִיל אוֹתָה בְּרֹאשׁ שִׁיטָה הָעֶלִינָה שֶׁבַּדַף וְלֹא הַנִּיחַ רְוַלַא הְּלֶּבְיה בְּאוֹשׁ שִׁיטָה וְלֹא בְּסוֹף שוטה שַׁל פָּרַשַׁת שְׁמַע, אוֹ שַׁהִנִית רָנַת וְאַין בּוֹ כְשִׁעוּר רָנַת שָׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָּרָשָׁה, דְּהַיְנוּ כְּדֵי לְכָתֹב תַּשַׁע אוֹתִיּוֹת, הַרֵי זֶה נָחְשָׁב שׁנוּי נָמוּר מִמָה שֶׁהִיא כְתוּבָה בַּתוֹרָה וּפָסוּל לְכַלֵּי עָלְמָא אֲפִּלּוּ בְּפָּרָשָׁה זוֹ. וּבְסוֹף פָּרָשַׁת וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ אֵין צָרִיךְ לְהַנִּיתַ שׁוּם רָוַח, וְכֵן נוֹהַגִּין לְסַיֵּם עֵל הַאַרֶץ בְּסוֹרְ שִׁיטָה הַתַּתתוֹנָה: (כָּס) ובַמְדִינוֹת אַלוּ וְבוֹי. וְאַרְ דְּלַבַתְּתַלָּה מְצֵוָה לְצֵשׁוֹת אוֹתָה סְתוּמָה גַּם לְהַיֵּשׁ מַכְשִׁירִים וְאָם כַּן הַמְּנְהַגֹּ הַזָּה הוא שַלא בַהגַן, מָבֶל מַקוֹם הַעִּתִיקוֹ הַרְמֶ״א דְּבַיָּון שַׁהַעָּקָר הוא שַבְּדִיעַבִד בְּשֵׁר בְּבַל עָנַין, וְאִי אָפּשַׁר לַעְשֹוֹתָה סְתִּיְמָה לְדְבַרֵי הַכֹּל, יַשׁ לְהַחַזִיק בְּהַמִּנְהַג הַזָּה כְּדֵי שַׁלֹא לְהוֹצִיא לַעַז עַל הָרִאשׁוֹנִים, וְכַן בָּתַב הַמְּגַן אַבְרָהָם בְּשָׁם הַלְּחָם הַמוּדוֹת, אַבֶּל מִדְּבָרִי הַלְּבוֹשׁ וְהַגְרִ״א מִשְׁמֵע שְׁיוֹתֵר טוֹב לַצַשׁוֹת כְמָה שֶׁבֶּתוֹב בַּשִּׁלְתָן עֶרוּךְ: (פֹסא) נוֹהָגִים אַף וְכוּי. וְבַן כֹשׁ בֹתְפִלִין שֶׁל רָבֵנוֹ תִּם יַצַשָּׁה גַּם בַן בַּלָּם פְּתוּחוֹת, וְאַף שֶׁכוֹתָב

שער הציון

לל (קנה) בית יופר: (קנו) הַגָּרָ־א: (קנו) הַגָּרָ־א וישועות יַעַקב וְש־א דְּלֹא בְּשִּ־א: (קנו) לְבוּשׁ וּמְגוֹ אַבְּרָהָם וְאַלְיָה וַבְּה: (קנו) לְבוּשׁ וּמְגוֹ אַבְּרָהָם וְאַלְיָה וַבְּה: (קנו) לְבוּשׁ וּמְגוֹ אַבְרָהָם וְאַלִיה וַבְּה: (קנו) לְבוּשׁ וּמְגוֹ אַבְּרָהָם וְאַלִיה וַבְּה: ַרָבָה וְשַּׁעֲרֵי הְשׁוּבָה: